

Второто стихотворение, „На Хайне“, се явява като пандан към първото, което проличава и в еднаквата структура. Ако стихотворението „Хайне“ има предвид само лириката на немския поет, то второто под формата на имажинерно обръщение към него рефлектира върху личността му. Отбелязвайки родното му място „под бледавето небе“, Вазов го характеризира и с познатите му качества романтично да мечтае и наред с това да иронизира. За Вазов Хайне, най-милият му немски поет, остава „се ... [тѣй] / приятен и велик“³⁰.

Настоящият опит да се очертае диалогът на Ив. Вазов с немската литература обобщава творческия му интерес към нея. Възприемането на нейни водещи представители като Гьоте, Шилер и Хайне предлага един аспект от широкия му отворен хоризонт към световната литература и става пример за участието му в наднационалните междулитературни отношения. Със своите преводи и изказани мнения той допринася за присъствието и на немска литература в българския литературен живот, а с продуктивната ѝ рецепция – за появата на нови явления в нашия литературен развой, както и в системата на литературните отношения.

Библиография. Бележки

¹ Цанева, М. Иван Вазов и Хайнрих Хайне. В: Немско-български културни отношения 1878–1918 – София, 1993, с. 46.

Вазов, Ив. Събрани съчинения, т. 20. – София, 1957, с. 104.

² Staitsheva, E. Zur Präsenz Heines in der bulgarischen literarischen Entwicklung. In: Germanica. Jahrbuch für deutschlandkundliche Studien, Jg. 4, 1997, S. 135.

³ Цанева, М. Цит. съч.

⁴ Шишманов, Ив. Иван Вазов. Спомени и документи, 2 изд. София, 1976, с. 94.

⁵ Вазов, Ив. Цит. съч., т. 4, 1956, с. 485.

⁶ Цит. съч., с. 474.

⁷ Цит. съч., с. 464.

⁸ Цит. съч., с. 446.

⁹ Цит. съч., с. 389. Zaneva, M. Heinrich Heine und die poetische Entwicklung Ivan Vazovs. In: Germanica. Jahrbuch für deutschlandkundliche Studien, Jg. 4, 1997, S. 164.

¹⁰ Цит. съч., с. 462.

¹¹ Цит. съч., с. 443.

¹² Konstantinovic, Z. Weltliteratur. Verlag Herder Freiburg im Breisgau 1979, S. 9. [Приведените немски цитати са в превод от Е. Ст.]

¹³ Heine, H. Gesammelte Werke in sechs Bänden, Bd. 2. Aufbau-Verlag Berlin 1955, S. 52.

¹⁴ Вазов, Ив. Цит. съч., т. 4, 1956, с. 218.

¹⁵ Бурмов, А. Христо Ботев през погледа на съвременниците си. Хр. Чолчев. – София, 1945, с. 55.

¹⁶ Найденова-Стоилова, Г. Шилер и революционните борби на народите през XIX век. // Из историята на световната литература. – София, 1962, с. 123.

¹⁷ Michelsen, P. Studien zu Schillers „Räubern“. In: Jahrbuch der deutschen Schillergesellschaft. Stuttgart 1964 (VIII), S. 95.

¹⁸ Вазов, Ив. Цит. съч., т. 5, 1956, с. 115.

¹⁹ Цит. съч., т. 16, 1957, с. 56.

²⁰ Цит. съч., т. 18, 1957, с. 460.

²¹ Цит. съч., т. 2, 1955, с. 177.

²² Цит. съч., т. 2, 1955, с. 178.

²³ Цит. съч., т. 2, 1955, с. 177.